

Aktualno	Ekonomsko ogledalo	UMAR
	številka 11/2003	str. 3

Vlada in Banka Slovenije (BS) sta v novembru pripravili skupni **Program vstopa v ERM2 in prevzema evra**, v katerem se zavezujeta za izpeljavo ukrepov za hiter vstop v ERM2 in ugotavljata, da je v ta mehanizem glede na sedanje in pričakovane makroekonomske razmere primerno vstopiti do konca leta 2004. To bi omogočilo prevzem evra v začetku leta 2007. Program predvideva ukrepe za znižanje inflacije na področju davčne politike, politike reguliranih cen ter politike obrestnih mer, nadaljnjo deindeksacijo v soglasju s socialnimi partnerji ter postopno zniževanje strukturnega javnofinančnega primanjkljaja. Z uresničevanjem strukturnih reform bo Vlada vplivala tudi na vzpostavljanje konkurence v sektorjih, kjer ta še ne obstaja v zadostnem obsegu. Banka Slovenije se v programu zavezuje k vodenju takšne denarne politike, ki bo usmerjena v postopno zniževanje obrestnih mer. Dinamika zniževanja obrestnih mer in rasti tečaja, ki v programu sicer ni natančno opredeljena, bo določena ob upoštevanju nominalne konvergence obrestnih mer in stabilizacije tečaja do konca leta 2004. Vlada je ocenila, da je inflacija med 3.5 in 4% leta 2004 ob doslednem izvajanju ukrepov v Programu dosegljiva, leta 2005 pa bi jo bilo možno znižati na raven, ki bo skladna z doseganjem maastrichtskih meril v referenčnem obdobju za prevzem evra. Nekoliko višja napoved inflacije za obe leti iz letošnjega Jesenskega poročila (gl. EO 8-9/2003:3) je bila pripravljena septembra 2003, ko datum vstopa v ERM2 še ni bil natančno določen, zato smo izhajali iz delovne predpostavke vstopa sredi leta 2005, kot sta jo v Predpristopnem ekonomskem programu (avgust 2003) skupaj opredelili Vlada in Banka Slovenije. V času priprave napovedi prav tako nismo razpolagali z usmeritvami denarne politike BS, ki so bile objavljene oktobra. Poleg tega smo predpostavili, da se bodo zaradi suše v poletnih mesecih cene hrane ob koncu tretjega ali v začetku četrtega četrtletja leta povišale, kar bi k inflaciji prispevalo približno 0.3 odstotne točke. Ker se omenjeno tveganje ni realiziralo, je bila inflacija v tretjem četrtletju leta nižja od pričakovane za omenjeni prispevek, poleg tega pa je prišlo do sprememb na področju denarne politike.

Cene življenjskih potrebščin so se novembra tretji mesec zapored povišale za 0.3%. Ker se novembra lani niso spremenile, se je medletna inflacija povišala na 5.1%. Nižja kot v prejšnjem mesecu pa je bila povprečna inflacija, ki novembra znaša 5.8%. Ob tem, da v zadnjem četrtletju leta ne pričakujemo večjih odstopanj od sedanjega gibanja cen, medletna rast cen ob koncu leta ne bo bistveno odstopala od sedanje ravni in bo tako za približno pol odstotne točke nižja od napovedane v Jesenskem poročilu. UMAR bo zato na podlagi ocene učinkov izvajanja predvidenih ukrepov Programa do sredine januarja 2004 pripravil novo napoved inflacije za leti 2004 in 2005, ki se bo uporabila tudi za namene revalorizacije socialnih transferov.

Razpoložljivi kazalci gospodarskih gibanj v septembru (plačilna bilanca, zaposlenost) in oktobru (obseg proizvodnje v predelovalnih dejavnostih) so v veliki meri v okviru pričakovanj. Dolgoročni trend nominalnega **izvoza** blaga se je po majskem in junijskem upadu v letošnjem tretjem četrtletju sicer obrnil navzgor, vendar pa rast izvoza v devetih mesecih ostaja skromna (2.2% glede na isto obdobje lani). Regionalno se izvoz od sredine leta ob nizki rasti na trge EU krepi na trge držav CEFTA, ZDA in Rusijo (gl. str. 4). Takšna gibanja so tudi v skladu s pričakovani Jesenske napovedi (UMAR, 2003). Rast **uvoza** blaga se ohranja na relativno visoki ravni (5.5% v devetih mesecih glede na isto obdobje lani), kar kaže na nadaljevanje ugodne dinamike domačega trošenja, tako investicijskega kot zasebnega. Od komponent namenske strukture uvoza se je merjeno v evrih najbolj povečal uvoz proizvodov za investicije (za 14.5% v devetih mesecih glede na isto obdobje lani), zlasti uvoz industrijskih strojev (gl. str. 4). Slednje nakazuje krepitev naložb v predelovalnih dejavnostih, kar je v skladu s pričakovanim okrevaljenjem gospodarstev EU.

To domnevo potrjuje tudi **proizvodna aktivnost predelovalnih dejavnosti v oktobru** (gl. str. 13). V prvih desetih mesecih letos je bila njena raven v primerjavi z istim obdobjem lani sicer višja le za 0.6%, vendar pa je prvič v letošnjem letu dosegla nekoliko višjo stopnjo trendne mesečne rasti (0.6%). Ob nadaljevanju takšnega trenda bo rast predelovalnih dejavnosti v letu 2003 v skladu s pričakovani Jesenske napovedi (UMAR, 2003).

Ob višji rasti uvoza od izvoza blaga se je trgovinski primanjkljaj plačilne bilance v prvih treh četrtletjih letos glede na lansko isto obdobje precej povečal (340,7 mio EUR, lani 88 mio EUR). To je tudi glavni razlog nižjega **presežka tekočega računa plačilne bilance** (56 mio EUR, lani 334 mio EUR). Spremenjena je tudi struktura finančnega računa plačilne bilance, saj letos beležimo neto izvoz neposrednih in portfeljskih naložb v tujino in pa precej večje dolgoročno zadolževanje poslovnih bank v tujini. Neto finančni tok (brez mednarodnih denarnih rezerv) je v letošnjih treh četrtletjih znašal 225 mio EUR (lani v istem obdobju 825.2 mio EUR).

Letošnje septembrsko povečanje **števila delovno aktivnih** je sicer sezonsko običajno, vendar nekoliko višje kot lani (0.3%, septembra lani 0.2%). V tem je bilo skoraj tri četrtine vsega povečanja na račun zaposlovanja v področju izobraževanja, tako da še ne moremo sklepati o okrevaljenju dinamike na trgu dela. Na drugi strani se je število brezposelnih tako septembra kot oktobra povečalo za manj, kot je sezonsko običajno, vendar pa zaradi različnih vzrokov: septembra predvsem zaradi visokega odliva v zaposlitev, oktobra pa zaradi višjih črtanj iz evidence. Slednje je bilo v največji meri posledica neobičajno visokega števila tistih, ki so se vključili v redno šolanje, delno tudi v okviru Programa 10,000 (gl. str. 10). **Stopnja anketne brezposelnosti** v tretjem četrtletju (6.6%) je ostala enaka kot v drugem, kar je sezonsko običajno.